GAZETA

Wielkiego Xięstwa

POZNAŃSKIEGO.

Nakładem Drukarni Nadwornéj W. Dekera i Spółki. — Redaktor: A. Wannowski.

№ 195. — W Poniedziałek dnia 22. Sierpnia 1836.

Wiadomości krajowe.

Z Berlina, dnia 19. Sierpnia.
Przybyli tu z Sztokholmu: J. K. M. Xiężna Leuchtenberg; JO. Xiężniczka dziedziczna Hohenzollern-Hechingen, JJ. OO. Xiążę Maxymilian i Xiężniczka Theodolinde Leuchtenberg.

Wiadomości zagraniczne.

Królestwo Polskie.

Z Warszawy, dnia 16. Sierpnia.
Jego Cesarsko-Królewska Mość postanowieniem z d. 20. Lipca (1. Sierpnia) r. b. najłaskawiéj udzielić raczył Panu Wilhelmowi Szmideckiemu, od obowiązków Prezesa Kommissyi Wdztwa Kaliskiego uwolnionemu, za 33 letnią służbę, pensyą w ilości złp. 13,500, oraz przez wzgląd na zaszczytne postępowanie jego w czasie rokoszu, dodatek z tytułu szczególnych nagród złp. 1,500, czyli razem złp. 15,000 rocznie i do śmierci i oprócz tego, w dowód szczególnéj Swéj Najwyższéj łaski tytułem jednorazowéj gratyfikacyi złp. 15,000.

Rada Administracyjna mianowała na posiedzeniu swem dn. 28. Lipca (9. Sierpnia) b. r. P. Pułkownika Trębickiego, Fligel Adjutanta J. C. Mości, Prezesem Kommissyi Wdztwa Kaliskiego, a P. Jana Wojszyckiego dotychczasowego Referenta w Dyrekcyi Generalnéj Towarzystwa Ogniowego, Szefem Biura Najwyższéj Izby Obrachunkowéj.

Mianowani przez Kommissyą Rządową Sprawiedliwości: PP. Jan Gawłowski, Inkwirentem Sądu Policyi Poprawczéj Wydz. Radomskiego; Mikołaj Dołęgowski, Rejent Kancellaryi Ziemiańskiéj Województwa Płockiego, Podpisarzem Trybunału w Płocku; Mac. Sadowski Rejent Powiatu Błońskiego, Rejentem Powiatu Warszawskiego; Franciszek Zdrodowski Rejent Powiatu Szydłowieckiego, Rejentem Powiatu Sandomierskiego; Karol Piotrowski Obrońca przy Sądzie Pokoju Powiatu Płockiego, Rejentem Powiatu Szydłowieckiego; Jacek Wielgórski Obrońcą przy Sądzie Pokoju Powiatu Łukowskiego; Leon Buszkowski Obrońcą przy Sądzie Pokoju Powiatu Radzyńskiego.

Dzień wczorajszy, mimo tak rzadką w tym roku pogodę, nie zdołał wywabić wszystkich mieszkańców Warszawy w piękne jéj okolice: wielu, nad rozkosz oddéchania świeżem powietrzem, przeniosło zabawę śród murów. Po drugi raz przedstawiona drama: „Testament ubogiéj kobiety“ licznych miała widzów; nie było próżnego miejsca w Teatrze Wielkim; i nikt nie żałował swojego

wyboru. Przedmiot i zręczne prowadzenie intrygi, trzymały widza w ciągłém zajęciu, a wyborna gra aktorów, nie dozwalając zwracać uwagi na niektore uchybienia pod względem smaku i sztuki, posunęła zajęcie to do zachwycenia. Sprawiedliwa publiczność okryła oklaskami grę Panny Żuczkowskiéj i Pana Jasińskiego, występujących w głównych rolach, jak równie ulubionych artystów naszych, PP. Kudlicza i Piaseckiego, a tych wszystkich po ukończeniu sztuki nagrodziła zasłużonem przywołaniem.

Francya.

Z Paryża, dnia 9. Sierpnia.

Gdy wczoraj Król Neapolitański zwiedzał pałac sprawiedliwości, przyjmował go tamże i oprowadzał Pan Martin, Prokurator generalny. Między innemi oglądał także Król archiwa, które rzadko tylko pokazywane bywają. Pokazano N. Panu akta oryginalne processu Dziewicy Orleańskiéj. Na brzegu protokułu jéj badania znajduje się jéj portret, odrysowany zapewne przez trzymającego protokół w chwilach wolnych, a z tego przekopijowano następnie wszystkie portrety Joanny d'Arc. Znajdują się w tym archiwum jeszcze i akta processu królobójcy Damiena, i ubiór, ktory miał na sobie w chwili popełnienia zbrodni. Krol oglądał także z klasztoru jezuickiego w Rzymie pochodzący sławny obraz, wystawiający jak Henryk III. i Henryk IV. wpychani bywają do piekła, podczas gdy Jaques Clement i Ravaillac do raju dążą.

Gazeta francuzka zawiera następujące (z naszém poprzedniém doniesieniem zgodne) wiadomości z Hiszpanii: Konstytucya z 1812. roku ogłoszona została w Saragossie dnia 2go Sierpnia o godzinie 6. wieczorem. Następnie obnoszono po ulicach kamień konstytucyjny. Wszystko to uskuteczniono bez najmniejszéj przeszkody. Resztę dnia przepędzono na uroczystościach. W Maladze ogłoszono Regencyą, a członkami téjże mianowano Minę i Mendizabala. Utworzono Trybunał rewolucyjny. Gubernator cywilny, przed tymże stawiony, podług zapadłego nań wyroku został stracony; oczekiwano jeszcze stracenia wielu innych osób. W Granadzie podobne powstało zaburzenie. Walencya i Barcelona pójdą niezawodnie za tym przykładem. — Nowsze wiadomości z Madrytu, nadesłane rządowi, mają być jeszcze bardziéj niepokojące. Królowa Krystyna obawia się, że się już do granicy zbliżyć nie będzie mogła, i odtąd poczytuje się za niewolnicę powstania. Dodają, że rząd wyprawił niezwłocznie do Hiszpanii 4 miliony franków, dostarczonych przez bank Bordeauski.

Zabity przez lud w Maladze Gubernator St. Just był wnukiem osławionego członka Konwentu podobnego nazwiska.

Z dnia 10 Sierpnia.

Król Neapolitański i Xiążę Salerno zwiedzali wczoraj w towarzystwie Prefekta Departamentu Sekwany i Generała Gourgauda dom giełdowy, ratusz, cmentarz Père la Chaise, kościół Sw. Maryi Magdaleny, kilka więzień, księgozbiór krolewski i łuk tryumfalny. Dziś odbył Król Neapolitański w towarzystwie Xięcia Orleańskiego na polu Marsowém przegląd wojska załogi tutejszéj.

Dziennik sporów umieścił dziś artykuł, w którym stara się uniewinić Krolową z zarzutu uczynionego jéj z wielu stron, że swe opłakane położenie przez to mianowicie sobie ściągnęła, że się woli narodu opierała, i zarazem dowieść, że owszem przeciwnie woli tegoż ciągle ulegała, a przecież położenia swego przez to bynajmniéj nie poprawiła. Samo nawet przyjęcie konstytucyi z 1812. roku niczby jéj w téj mierze nie pomogło.

Piszą z Bajonny pod d. 6. b. m.: Don Carlos miał jeszcze d. 4 b. m. swoję główną kwaterę w Aspeytyi. Bitwa na linii od Valcarlosa dn. 1. b. m. miała być, zdaniem Karolistów, małoznaczną; zamierzono sobie tylko tym sposobem zburzyć wzmocnione stanowiska. Karoliści żałują tylko, że przy téj sposobności ciężką odniósł ranę Pułkownik Zubiri, jeden z najdoświadczeńszych oficerów armii, o utrzymaniu którego przy życiu bardzo wątpią. Listy z San Sebastyanu z dnia 4. b. m. donoszą, że Generał Cordova nadesłał tam rozkaz, aby wszyscy będący tamże żołnierze hiszpańscy popłynęli natychmiast do Santanderu. Władze cywilne i wojskowe oparły się temu rozkazowi, ponieważ miasto, pozbawione wszelkiéj obrony, mogłoby łatwo nieszczęściu uledz, i ponieważ teraz wydawanie rozkazów podobnych jedynie do Generała Sarsfielda należy.

Gazeta francuzka zawiera następujące wiadomości z Hiszpanii: Donoszą, że wiele miast, idąc za przykładem Malagi, ogłosiły konstytucyą z 1812 roku, między temi wymieniają: Sewillę, Granadę, Kadyx i Kordubę. Korrespondent nasz z nad granicy zapewnia, że wszystkie te wypadki są skutkiem umówionego planu między Miną a Mendizabalem, i że powstanie w Barcelonie dnia 1go Sierpnia wybuchnąć miało.

Na giełdzie dzisiejszéj jeszcze się cena papierów hiszpańskich i francuzkich zniżała. Z ostatnich za otwarciem giełdy bardzo znaczną ilość sprzedano, w skutek czego spadły zaraz o 20—30 prC. Na papiery zaś hispańskie strach okropny jeszcze większy wpływ wy-

wierał, niż w dniach poprzednich; spadły one nagle z $33\frac{1}{4}$ na $30\frac{1}{4}$, nareszcie stanęły na $31\frac{3}{4}$. Od trzech dni głoszono, że rząd odebrał telegraficzną depeszę z Bajonny, lecz treści jéj nie wyjawia. Dziś na giełdzie twierdzono, że depesza ta donosiła o wybuchnieniu w Sewilli i Kadyxie rewolucyi na wzór powstania w Maladze, i o wielkiém wzburzeniu umysłów w saméj stolicy, gdzie się co chwila powstania spodziewają, ponieważ miasto to całkiem ogołocone z wojska, które częścią wyprawione przeciw Cabrerze i Gomezowi, częścią także dla przytłumienia buntu w Maladze. Głoszono także, że na rozkaz Isturiza uwięziono Mendizabala, lecz wiadomość ta niepewna, bo listy nic o niéj nie wspominają, i tylkoby drogą telegraficzną nadejść mogła. Daléj głoszono, że całe Ministeryum francuzkie chce zażądać dymissyi, jeżeli interwencya odmówiona będzie. Nie wierzą przecież temu.

Z dnia 11. Sierpnia.

Xiążę Orleański wczoraj tak był słaby, że nie mógł być obecnym na rewii wojsk na polu Marsowém, dla tego też Krol Neapolitański ukazał się tylko w towarzystwie Xięcia Nemours. Mówią też o zasłabnięciu Króla Ludwika Filipa; wszakże pogłoska ta może stąd powstała, że Król Ludwik Filip Królowi Neapolitańskiemu, zwiedzającemu osobliwości stolicy, nigdzie nie towarzyszy.

W piśmie z Tulonu z d. 6. czytamy: „Zdaje się, że sprawy w Lewancie nowy wzięły obrot, co się stało powodem do skoncentrowania na morzach tamecznych eskadry francuzkiéj i angielskiéj. Donosiłem już Panu o zawinięciu eskadry angielskiéj pod rozkazami Admirała Rovley do Patras; dzisiaj twierdzą powszechnie, że flotta francuzka pod wodzą Admirała Hugon niedaleko Salamis na kotwicach stanęła; jeżeli te z dobrego źródła pochodzące wiadomości się potwierdzą, pogłoski w Atenach obiegające o wojennem zajęciu Kandyi przez Anglią i Francyą uzyskałyby wielkie prawdopodobieństwo.“

W giełdzie dzisiejszéj obiegały następujące nie zapewnione pogłoski o Hiszpanii: Królowa sama, oczekując zagajenia Kortezów, proklamowała konstytucyą r. 1812; Isturiz dostał pomieszania zmysłów, musiano mu więc wyznaczyć następcę; 15.000 wojska (od armii północnéj) weszło do Madrytu.

Z dnia 12. Sierpnia.

W Dzienniku sporów umieszczono następujące pismo z Bern z d. 7. m. b.: „Wczoraj wieczorem odebrał Xiążę Montebello depesze i udał się w dwie godziny potém do Pana Tzscharner, Prezesa miasta sejmu (Vorort), któremu oświadczył, że jeżeli przedłożone Związkowi przez Kommissyą środki względem rychłego oddalenia wychodzców politycznych zdają się być niestósownemi a Związek sam środków tych natychmiast w sposób całą Europę zaspokajający nie zmodyfikuje, Szwajcarya spodziewać się powinna, iż natychmiast zostanie blokowaną. Udzieleniu temu Posła francuzkiego towarzyszyły dzisiaj przed południem podobne zupełnie noty Posłów Austryi, Pruss i Badenu; oświadczają, że zdanie gabinetu francuzkiego podzielając oraz związek szwajcarski przestrzegają, że koszta wynikające z blokady i użycia środków zniewalających Szwajcarya sama ponosić będzie musiała.“

Dzisiaj zrana nadeszły tu z Madrytu wiadomości, aż do dn. 6. m. b. sięgające. Journal de Paris ogranicza swoje nowiny na następującém krótkiem wysłowieniu: „Dnia 4. m. b. wybuchły w Madrycie niespokojności. Pospólstwo spiknęło się, zostało jednak przez wojsko Generała Quesady rozegnane. Madryt ogłoszono natychmiast za będący w stanie oblężenia a na zajutrz spokojność już była przywrocona. Tegoż dnia zwinięto całą gwardyą narodową, aby ją stósownie do prawa z dnia 23. Marca roku 1835 reorganizować.“ Dziennik Sporów opisawszy dokładnie zaszłe w Kadyxie zaburzenia, gdzie dnia 29. Lipca o 5. godz. wieczorem także konstytucyą r. 1812 obwołano, oraz skreśliwszy obraz uderzającéj prędkości, z jaką się rewolucya w Hiszpanii rozwija, kiedy Xerez, wyspa Leon, Sewilia i Cordova prawie rownocześnie konstytucyą r. 1812 proklamowały, daléj tak się wyraża: „Dnia 2. m. b. nadeszła gońcem wiadomość o zdarzoném w Kadyxie powstaniu do Madrytu. Natychmiast zgromadziły się gabinet i Rada Regencyjna i postanowiły podobno następujące środki, które jednakże sankcyi Królowéj jeszcze wymagają: 1) Cofnięcie zarządzonych przeciw powstańcom w Maladze srogich środków; 2) wysłanie kommissarzy do zrokoszowanych prowincyi, aby namową jak najłagodniejszą przywieść powstańców do porządku i uległości; 3) wysłanie kommissarzy do zrokoszowanych prowincyi, aby zbuntowaniu się ich zapobiedz; 4) skoncentrowanie znamienitéj potęgi w stolicy. — Chcą 20.000 wojska w Madrycie zgromadzić, aby rząd postawić w możności utrzymania spokoju. Dowodzony przez brygadyera Mendvil oddział wojska wyruszył był z Madrytu do Malagi; wszakże wrócił do stolicy d. 3 a to (wedle upowszechnionéj pogłoski) wśród okrzyków: „Niech żyje konstytucya!“ i śpiewając hymn Riego. — Obawiamy się słusznie, że płomienie rewolucyi obecnie już całą Hi-

szpanią ogarnęły. Już d. 3. mówiono w Madrycie o rokoszu w prowincyach Estremadura, la Mancha, Walencyi i Katalonii. Pogłoski te były zawczesne, pochodzą jednak z powszechnego przekonania o złym duchu, wszędzie, a mianowicie w Barcelonie, gdzie zapewne wkrótce do formalnego przyjdzie powstania, panującym. Nie wiadomo dotychczas, czy Generał Sarsfield istotnie obejmie dowództwo nad wojskiem. Jeźli Cordova wojsko opuścił, nie doczekawszy się przybycia swego następcy, mogłoby ono być powierzonem mężom, nie mającym tyle energii, aby je w karności utrzymać. Dotychczas zagajenie Kortezów wyznaczone na d. 20. Sierpnia; ale pytaniem wielkiém, czy prowincye, które teraz konstytucyą 1812. r. zaprzysięgły, nie będą żądały nowych przez nie przepisanych wyborów. Wszakże powtarzamy, cośmy już tylekrotnie oświadczali: nie za pomocą konstytucyi, a najmniéj konstytucyi r. 1812, uzyska Hiszpania żołnierzy, pieniądze, dobrych Generałów i Ministrów. Hiszpania takim krajem, iż w nim rewolucyjne obalania żadnych skutków nie wydadzą; takowe bowiem nie są podobne bez koncentracyi sił wszystkich, a w Hiszpanii o tém ani pojęcia nie mają."

Dzisiaj głoszą tu, że w pałacu Elysée Bourbon przyspasabiają pokoje na przyjęcie Królowéj Krystyny.

Hr. Rayneval wedle gazet tutejszych miał oświadczyć, że jeżeli w stolicy konstytucya r. 1812. proklamowaną zostanie, on stósownie do instrukcyi rządu swego z wszystkiemi członkami poselstwa z Madrytu wyjedzie.

Gazety tutejsze obejmują proklamacyą Generała Evariste San Miguel do Aragończyków, w któréj całą prowincyą wzywa, aby idąc za przykładem Saragossy rokosz w podobnym duchu podniosła.

Messager powiada: „Twierdzą, iż rząd wydał rozkaz do Admirała Hugon, aby z eskadrą swoją do Tulonu powrócił, kiedy przedmiot missyi jego po powrocie flotty tureckiéj do Dardanelów załatwiony. Pogłoska o sekwestracyi téj flotty przez Anglików zdaje się być zupełnie bezzasadną."

Stósownie do pisma z Carthageny z dn. 30. z. m., Generał Karolistowski Quilez w 4000 wojska wszedł do Murcyi.

A n g l i a.

Z Londynu, d. 5. Sierpnia.

Na onegdajszych pokojach u Króla Jmci, w pałacu St. James, przedstawiono Monarsze między innemi: szwedzkiego Ministra Stanu, Hrabiego Wetterstedt, urzędnika poselstwa szwedzkiego, Barona Wedel Jarlsberg, Posła pruskiego przy dworze niderlandzkim, Hrabiego Wylich Lottum, rossyjskiego Hrabiego Nowosilców, Sekretarza poselstwa Zjednoczonych Stanów północnéj Ameryki, Pana Fay, wirtembergskiego Xięcia Löwenstein-Wertheim i Francuzów: Barona Karola Dupin i Hrabiego Castellane. Następnie trzej Xiążęta perscy mieli posłuchanie u Króla Jmci, a Pan Bligh, Poseł nasz przy dworze szwedzkim, pożegnał Monarchę, udając się napowrót do miejsca urzędowania swego.

Lord Jonh Russell, podając onegdaj w Izbie Niższéj wniosek, aby poprawy uczynione przez Izbę Wyższą w bilu, tyczącym się duchowieństwa irlandzkiego, odrzucono, podzielił też poprawy na 4 klassy następujące: 1) powiększenie opłaty, mającéj zastąpić dziesięcinę z $\frac{7}{10}$ części do $\frac{3}{4}$ części; 2) odmianę w podziale dochodów probostw w Irlandyi; 3) wymazanie artykułu stanowiącego, iż przewyżka dochodów duchowieństwa ma wpływać do Skarbu; 4) wymazanie artykułu, aby corok 50,000 funtów szterl. użyto na naukę religii i moralności w Irlandyi. Odmiany te nadwerężają cel bilu, przyjętego w Izbie Niższéj; nadwerężają oraz przywileje téjże Izby, która jedynie może rozrządzać dochodami krajowemi.

(*Kor. pryw.*) — Dziś wieczorem ma być w Izbie Niższéj roztrząśnięty bil o dziesięcinach i o kościele irlandzkim, zmieniony przez Izbę Wyższą. Główne zmiany, które Izba ta uczyniła, są następujące: 1) Izba Niższa postanowiła, aby właścicielom dóbr wolno było z dziesięciny odciągnąć sobie 30 od sta. Lordowie dozwolili tylko 25; 2) Lordowie odrzucili artykuły dozwalające znieść układy zawarte dawniéj o dziesięcinę, które to zniesienie miało na celu, aby dziesięcinę na nowo oszacować, i według tego szacunku wieczysty czynsz ustanowić; 3) Lordowie nie zezwolili, aby przewyżka dochodów kościoła protestanckiego w Irlandyi nad rzeczywiste potrzeby jego; przewyżka, wynosząca 50 do 90,000 funtów szterl. rocznie obrócona była w ogóle na szkoły irlandzkie tak katolickie, jak protestanckie; ale żądali, aby przewyżka ta użyta była do lepszego uposażenia biedniéjszych parafij ewangelickich. Względem pierwszych dwóch punktów łatwoby mogło przyjść do zgody między Torysami i Whigami. Ale na trzecią zmianę Izba Niższa i Ministrowie zezwolić nie mogą. Ani pochlebstwa, ani groźby nie zdołają zmusić Ministrów, aby odstąpili od zasad, które Torysom ministerstwa odebrały; a większość co ich wówczas wspierała, nie opuści ich w teraźniejszém krytycznem położeniu, tem bardziéj, że Lord Melbourne w mowie mianéj ostatnim razem do Lordow, powołał się wyraźnie nietylko na Izbą Niższą, ale

na cały lud angielski, a zatem dał do zrozumienia, że gdyby go teraźniejsza Izba Niższa opuściła, zwoła nową. Możemy przeto uważać za rzecz pewną, iż Izba Niższa nieprzyjmie zmienionego bilu, i że tym sposobem zamierzone prawo nie przyjdzie do skutku. Czyli Ministrowie tem się zmartwią, to jest wcale inne pytanie. Właśnie bowiem nieprzyjęcie bilu utrzyma ich na urzędowaniu, lub przywróci do niego, gdyby na czas niejaki mieli urzędy swe złożyć. Przez podanie tych projektów utwierdzili oni zaufanie, jakie Irlandczykowie w nich pokładają, i mogą być pewnymi utrzymania w kraju tym spokojności; podczas, gdy ministeryum torysowskie miałoby w téj mierze tysiączne przeszkody do zwyciężenia. Przy spokojności Irlandyi rośnie coraz bardziéj pomyślność całego państwa; rośnie zaufanie kapitalistów, a przez to utrwala się podstawa do dalszych reform zbawiennych. Tym sposobem będą Whigowie w stanie wnieść na przyszłem posiedzeniu Izb różne projekta, tyczące się materyalnych pomyślności kraju i znoszące źródła tylu dawniéjszych niespokojności. W sámej Anglii reformy uczyniły w r. b. nadzwyczajne postępy, a to przez przyjęcie bilów: o dziesięcinach, o małżeństwach, o urządzeniu kościołów i t. d. Utworzenie uniwersytetu w Londynie, do którego uczęszczać może każdy bez względu na wyznanie, zaspokoiło wszystkich tak zwanych *nonconformers*, którym nie pozostaje już prawie nic do żądania, chyba zniesienie podatku kościelnego. Podatek ten tem trudniéj zniesionym być może, iż dochody kościelne w Anglii nie wystarczają na należyte utrzymanie budowli i gmachów kościelnych. Nareszcie musimy tu zwrócić uwagę na to, iż dochody Skarbu zwiększają się teraz prawie co kwartał, tak dalece, że Ministrowie corocznie są w stanie zmniéjszać niektóre podatki. Zmniéjszenia te, aczkolwiek nie są tak znaczne, przecież (jak n. p. zmniéjszenia cła) przyczyniają się do ułatwienia handlu i do ulżenia ciężarów, któremi nizkie klassy były obarczone.

Listy z Stambułu pod d. 13. Lipca donoszą o przybyciu tam Porucznika Lynch i Pana Even z wyprawy na Eufracie. Przekonali się oni, iż tą drogą można mieć związek z Indyami Wschodniemi.

Słychać, iż Królestwo Jchmość udadzą się na początku Października do Brighton, gdzie bawić będą do końca Lutego.

List z Tampico pod d. 11. z. m. uwiadomia, że włożone embargo od dn. 1. z. m. zostało zniesione; kilka wojennych okrętów z Matamoris udało się już do Veracruz po wojsko do Texas. Nowy dowódzca Mexykańskiéj armii, Don Josse Urrea, jest bardzo kochany od żołnierzy, i zupełnie jest przeciwny krwawemu postępowaniu Santany.

Od czasu wznowienia się przedmiotu o uznanie niepodległości wolnych państw Ameryki południowéj przez dwór hiszpański, właściciele papierów rządowych tych krajów poczęli znowu cieszyć się nadzieją iż żądania ich, tak długo bezskuteczne, kiedyżkolwiek zaspokojone być mogą. Cały dług tych krajów, łącznie z procentami zaległémi do końca zeszłego roku, wynosi do 25 milijonów f. sterl., i wierzycielami ich są powiększéj części poddani angielscy. Przez uznanie ich od rządu hiszpańskiego zniknie główny pozor, zawsze za przyczynę niewypłatności przytaczany: ten mianowicie, iż muszą zawsze utrzymywać na stopie wojennéj znaczne siły, dla oporu na przypadek napaści ze strony hiszpańskiego rządu. Spodziewają się tu, iż rząd angielski mocno wspierać będzie w tym przedmiocie interesa swoich poddanych, i że skłoni nawet rząd hiszpański ażeby przy uznaniu niepodległości wspomnionych krajów zastrzegł wypłatę ich narodowych długów.

Hiszpania.

Z Madrytu, dnia 29. Sierpnia.

Z wielką niecierpliwością oczekujemy skutków mianowania Generała Saarsfield Naczelnym Dowódcą armii północnéj. Wypada mu niezwłocznie rozpocząć kampanią, dla zniweczenia zamysłu tych, którzy usiłują wzniecić niechęć w szeregach żołnierzy. Interes kraju wyciąga tego, bo zataić nie można, iż stronnictwo zapaleńców, pokonane w czasie wyborów, usiłuje pozyskać wpływ u żołnierzy, którzy wreszcie tchną najlepszym duchem.

Wybory w Leon wypadły pomyślnie dla Ministeryum. W Lerida zaś będzie podobno obrany deputowanym Pan Madox, znany z swoich zdań ultra-rewolucyjnych.

Ostatnie wiadomości z Andaluzyi są zaspokajające. Publiczna spokojność nie doznała dalszéj przerwy. Wybory są pomyślne dla Ministeryum, nawet w Ciudad Real, gdzie się tego wcale nie spodziewano.

Rapporta odebrane onegdaj od armii północnéj, i posłane Ministrowi wojny do La Grania, tyczą się rozpoznania, które Generał Bernelle przedsięwziął. Cordova, mimo choroby swojéj, sposobi się do wyruszenia z 5 batalionami; Latre osadził linią w Asturyi, dla przecięcia odwrotu nieprzyjacielowi, a Espartero ciągnie za karolistami, będącemi pod dowództwem Gomeza. Brygada portugalska wyszła z Astorga, i udaje się do Orense.

B e l g i a.

Z Bruxelli, dnia 9. Sierpnia.

Król nasz uda się jutro do obozu pod Bevernloo, a dnia 13 wróci do zamku Lacken, zkąd dnia 16. pojedzie do Ostendy, gdzie Królowa ma używać kąpieli morskiéj.

Emancipation donosi z Lizbony pod d. 20. Lipca, iż w czasie wyborów dnia 18. tegoż miesiąca oppozycya odniosła przewagę nad Ministeryum. Ostateczne wybory miały nastąpić dnia 29. Lipca.

N i e m c y.

Z Frankfortu n. M., dnia 9. Sierpnia.

Stósownie do listów prywatnych z Lizbony z dnia 15. i 17. Lipca zdaje się być podobną do prawdy, że téż i „odmłodzona Portugalia" istnieje i w ścisłe weszła związki z „odmłodzoną Europą" w Szwajcaryi. Wszakże po ostatnich wypadkach w Szwajcaryi, gdzie „odmłodzoną Europę" sądownie i kryminalnie mocno prześladują, spodziewać się wypada, że wątki te rewolucyjne w kraju tém zerwane zostaną. Byłaby więc w Europie Anglia jedynem miejscem schronienia się dla „odmłodzonéj Europy", ale tam z takiemi walczyćby musiała trudnościami, iż wkrótceby skonała. A tak więc jedynie tylko Stany Zjednoczone Ameryki północnéj nastręczyłyby rewolucyonistom Europejskim miejsce pobytu i osiedlenia; ale te kraje tak są dalekie, że pociski stamtąd miotane Europy dosięgnąć nie mogą.

S z w a j c a r y a.

Z Genewy, dnia 5. Sierpnia.

Położenie zachodniéj i południowéj Szwajcaryi codziennie okropniéjszém się staje. Radykalizm, w swoich różnych formach, jak odmłodzonéj Szwajcaryi i stowarzyszenia narodowego na jaw występujący, zyskał widocznie pod względem rozszerzenia swego przez uroczystość strzelecką w Lauzannie i teraz zuchwale i uporczywie występuje przeciw rządowi związkowemu, a nawet jako państwo w państwie, grozi mu, jak się to z najnowszego okolnika komitetu centralnego w Lauzannie z dnia 31. Lipca okazuje. W okolniku tym wyraźnie odzywają się do rządu związkowego, że jest niedołężnym i do zarządzania krajem niezdatnym. Jeżeli wydziały stowarzyszenia narodowego zaproponowane im 8 punktów przyjmą i takowe dokładnie poprą, jeżeli rząd związkowy nie będzie miał dostatecznéj odwagi do chwycenia się sprężystych środków i wykonania tychże, natenczas w jednéj części Szwajcaryi powstania obawiać się należy; idzie albowiem o zniweczenie wszystkich postanowień wydanych przez rząd związkowy przeciwko wichrzycielom politycznym, których stowarzyszenie narodowe za ślachetnych politycznych męczenników poczytuje i śmiały stawia opór roszczeniom rządów zagranicznych, domagając się zarazem uwolnienia uwięzionych; podania do wiadomości publicznéj śledztw i t. d. Wszystkie roszczenia takowe zamieniają rząd związkowy w igraszkę dziecinną. Pytanie tylko, kto temu centralnemu komitetowi w Lauzannie, temu centralnemu klubowi dał zlecenie, aby tak przemawiał i tego się domagał? Od Szwajcarów z pewnością to nie wyszło, lecz tylko od kilkaset zagorzałych głów, nie znających ani czasu swego ani praw swoich i nié zważających na wielkie nieszczęścia, jakie przez to na siebie i na swój kraj ściągną.

O stanie cholery w pogranicznych Włoszech i w Kantonie Tessyńskim nadeszły d. 2. b. m. nader zaspakajające i pewne wiadomości do Churu. W Lugano od trzech dni nie było żadnego przypadku cholerycznego i spodziewają się tamże, że choroba ta już całkiem ustała. W Medyolanie liczba chorych znacznie się zmniéjsza. Podobnież i w Veltlinie stan zdrowia dość pomyślny. Comi tylko jest jeszcze przedmiotem niejakiéj obawy. Lekarz jeden w Lugano, podług doniesienia pewnego dziennika poczytał bezsumiennie za cholerę symptomata Kurczowe, którym panienka jedna często już ulegała, i mimo oporu rodziców żywo ją pochowano. Skoro pierwszą ziemię na jéj trumnę zrzucono, ocknęła się ta nieszczęśliwa z letargu i zapukała w trumnę. Usłyszano to, otworzono trumnę i mniemana umarła podniosła się i żądała ojca; lecz przejęta okropnością swego położenia zamknęła powieki na zawsze.

A u s t r y a.

Z Wiednia, dnia 3. Sierpnia.

Z Marienbadu jest wiadomość, że Król Grecki Otto odłożył na późniéj przybycie do Wiednia, nie chcąc przerywać kuracyi, od d. 15. b. m. przez lekarza mu przepisanéj; w tym atoli czasie dwór nasz już stolicę opuści. Pomimo to, spodziewamy się późniéj widzieć Króla Ottona w naszych murach.

C z e c h y.

Z Budziejowic, dnia 29. Lipca.

Francuzka rodzina królewska bawi od dni 14 w tém mieście i mieszka w domu zajezdnym „pod trzema kogutami". Karól X., który w miesiącu Październiku r. b. ośmdziesiątą rocznicę urodzin swoich obchodzić będzie, jest zdrów zupełnie; wesoło i jak na wiek swój dosyć czerstwo wygląda. I tu także, jak zwykł był czynić w Pradze, zajmuje się polowaniem, przyczém mu po największéj części Xiążę Angouleme towarzyszy i zdaje się, że jakiś czas lub tu zabawi, lub w położonym w oko-

licy tutejszéj zamku Kirchberg nad lasem, który od Xięcia Blacas kupić zamyśla, i gdzie dobre łowy odbywać można. Potém w Październiku nastąpi wyjazd do Gorycyi, gdzie pomieszkanie na dziewięć miesięcy najęto. Od ośmiu dni słabuje Xiążę Bordeaux. Ale ponieważ słabość jego li z obfitości krwi pochodzić się zdaje i tenże najtroskliwszego lekarskiego starania doznaje, przeto ma się już lepiéj.

Podług wiadomości z Salzburga przybyły tamże dnia 25. Lipca: Xiężna Angouleme pod imieniem Hrabiny Marne i córka Xiężnéj Berry pod imieniem Hrabianki de Rosny i zwiedziwszy osobliwości tego miasta, nazajutrz do Ischl w dalszą puściły się drogę.

Włochy.

Z Rzymu, dnia 25. Lipca.

Król Jmć Neapolitański wydał rozkaz, aby w roku bieżącym nie zaciągano ludzi do wojska, w miejsce żołnierzy, otrzymujących dymissyą. Tak więc liczba wojska zmniéjszy się blizko 8,000 ludzi, przez co nastąpi oszczędzenie w wydatkach.

Turcya.

Z Konstantynopola, dnia 20. Lipca.

Cesarsko austryacki Vice-Admirał i Dowódca oddziału marynarki austryackiéj w Lewancie, Hrabia Dandolo, przybył d. 13. b. m. na pokładzie fregaty Venere do ciaśniny Dardanellów, a za pierwszym pomyślnym wiatrem uda się do tutejszéj stolicy.

Zięć Wielkiego Sułtana, Halil Basza, który przez Warnę przedsięwziął podróż do Ruszczuka, przybył także do Dardanellów, zkąd wkrótce ma się udać do tutejszéj stolicy. Bezzasadną więc była pogłoska, iż obejmie Sylistryą od Rossyan.

Dnia 8 b. m. przybył tu z Marsylii francuzki statek parowy z kilku podróżnemi, którzy dla rozrywki przedsięwzięli żeglugę na morzu Śrzodziemnem, a Rząd francuzki korzystając z tego, wysłał do Stambułu kommissarza z poleceniem, aby użył potrzebnych środków do urządzenia regularnéj żeglugi statkami parowemi między Francyą i Lewantem, mającéj się zacząć w pierwszych dniach Listopada.

Kapitan pruski, Baron Moltke, który Rządowi tureckiemu podał plan do lepszéj obrony Dardanellów, otrzymał wezwanie od Sułtana, aby miał uczestnictwo w przywiedzeniu tego planu do skutku. Opuścił on Stambuł d. 9. b. m. w towarzystwie Pana Bosgiowich, Tłomacza poselstwa pruskiego.

Od dnia 7. do d. 13. b. m. zachorowały tu 4 osoby na dżumę, czyli morowe powietrze.

Ameryka.

Według gazet Nowo-Yorkskich, w Stanach Zjednoczonych jest w istocie mowa o planie wcielenia Texas do państw zjednoczonych Ameryki północnéj. Do Senatu przesłał Prezydent adres, w którym oświadcza, że ponieważ nie ma dokładnych wiadomości o obywatelskim, wojskowym i politycznym stanie państwa Texas, przeto uznał za rzecz potrzebną zaciągnąć takowych, zanim rząd Stanów Zjednoczonych uchwali co stósownie do postępowania, jakiego ma się trzymać pod względem rządu państwa Texas.

Stany zjednoczone północnéj Ameryki.

Na kongresie toczy się właśnie ta sprawa, czy Texas może być przyjęte do związku Stanów Zjednoczonych. P. Clay, jako zdawca sprawy wydziału do spraw zagranicznych, do któregoto wydziału odesłano tak rezolucyje państwa Connecticut, jakoteż liczne względem uznania państwa Texas prośby, referował w téj sprawie. Przyjęte jednomyślnie przez wydział zdanie: „że Texas państwem niepodległém uznaném być może, skoro przekonanie nastąpi, iż samo w tym stanie będzie się mogło utrzymać“, zyskało także przyzwolenie kongresu.

W większym artykule o wyborze Prezydenta Stanów Zjednoczonych Ameryki północnéj czytamy w Journal des Debats następujące podania: „Wybór nowego Prezydenta Stanów Zjednoczonych odbędzie się za kilka miesięcy. Podług konstytucyi takowy w każdém państwie Związku zdany bywa pewnéj liczbie wyborców, równającéj się liczbie zastępców tego państwa w kongressie. Wyborców obywatele mianują, wyjąwszy południową Karolinę, gdzie ich wybierają osoby do prawodawstwa należące. Jeźli pewna nie okaże się większość, wtedy wybór prezydenta spada na Izbę Reprezentantów, gdzie wtedy podług państw, nie zaś podług osób głosują i jeden z trzech kandydatów, stojących na czele listy, obranym być musi. Taki przypadek zdarzył się dwa razy: r. 1801 i r. 1825, gdzie Izba dała Panu Adams piérwszeństwo, mającemu 84 głosów, przed Generałem Jackson, który miał 99 głosów. Opozycyja zadaje sobie teraz wszelką pracę, by wybór przez wyborców zniweczyć. Ma niejaką nadzieję, że kandydat stronnictwa demokratycznego, Pan van Buren, od kongresu oddalony zostanie, lubo ta partyja panującą jest w tymże.

Z Nowego-Orleanu, dnia 20. Czerwca.

Przez szonera „Alcyon“, który wczoraj wieczorem zawinął z Matamoros, dowiadujemy się, że Rząd mexykański ogłosił za nieważne wszystkie przez Generała Santana zawarte układy, postanowił oraz prowadzić wojnę z całą usilnością. W całéj rzeczy pospolitéj został

nakazany pobór rekruta; a dowódcą wojska mianowano Don Jose Urrea. Z Matamoros odpłynęło kilka okrętów celem przewiezienia wojska z Veracruz do Texas.

Rozmaite wiadomości.

Z Poznania. — Wpływ powietrza, stósownie do doniesień urzędowych, w obwodzie Regencyi Poznańskiéj wszelkim sprzyjał urodzajom; nawet łąki, którym dawniejsze chłodne powietrze zaszkodziło, wydały obfite plony. Skutkiem tego jest zniżenie się cen wszystkich gatunków zboża. — Stan zdrowia pomyślny, śmiertelność mała, wyjąwszy Powiat Szredzki, gdzie gastryczno-nerwowe febry grassują. Nieszczęśliwych przypadków dosyć wiele znowu się wydarzyło. W ciągu Lipca utonęło przy kąpaniu się osób 5, 2 ubiły skrzydła wiatraku a 2 przejechano. Robotnik przy rozsadzaniu kamieni tak się w głowę skaleczył, że dotychczas wprawdzie żyje, ale pomieszania zmysłów dostał. — W Powiecie Krotoszyńskim ulewa wielkie zrządziła szkody a w Powiecie Wrzesińskim burza z gradobiciem połączona pewną pola przestrzeń zniszczyła i budynki nawet poobalała. Gdziekolwiek klęska ta zasiewy nawiedziła, cała nadzieja rolnika zniszczona; szczęściem, że linia uszkodzenia, lubo na 3 mile długa, bardzo była wąską. — W Wschowskim powiecie ukazało się mnóstwo szarańczy, ale dzięki Opatrzności! zjawiły się oraz niezliczone gromady bocianów i wron, które szarańczą wkrótce wytępiły. Pokazały się także świercze w wielkiéj ilości, które zbożu bardzo szkodziły. — Po otaxowaniu szkód zrządzonych przez pożar w Kurniku, pokazało się, że je przeszło na 50,000 Tal. cenić wypada. Ogień podłożyła dawniéj już ukarana niezamężna Wiktorya Luty. W Gostyniu spłonęło także w skutek podłożenia ognia 5 domostw, 8 stodół i plebania. — Na szczególną zasługuje pochwałę czyn JW. Dyrektora Ziemstwa kredytowego Grabowskiego na Łukowie, który też w tym roku 10 poprawnych tryków w darze dla uregulowanych gospodarzy włościańskich ofiarował. — Żegluga z przyczyny niskiego stanu wody w ciągu Lipca nie była ożywiona. — Liczba zbrodni dosyć znaczna; dopuszczono się nie tylko tu owdzie zwyczajnéj kradzieży, lecz okradziono też w jedném miejscu kościół. Dwóch ludzi się powiesiło, dwóch się utopiło a jeden gardła sobie poderznął. Jednego młynarza zabił kochanek żony jego a młodą dziewczynę śpiącą zabiła własna matka dostawszy nagle pomieszania zmysłów.

Wyciąg z Berlińskiego kursu papierów i pieniędzy.

Dnia 18. Sierpnia 1836.	Papierami	Gotowizną
	po	*po*
Obligi długu państwa . .	$102\frac{3}{8}$	$101\frac{7}{8}$
Obligi bankowe aż do włącznie lit. H.	—	—
Zachodnio-Pruskie listy zastawne	$103\frac{3}{8}$	—
Listy zastawne W. Xięstwa Poznańskiego. . . .	—	$104\frac{1}{4}$
Wschodnio-Pruskie . . .	$103\frac{1}{4}$	—
Szląskie	—	$106\frac{1}{8}$